

Изденүүчү Абдухамидова Батмахан Абдуакимовнанын 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (кыргыз адабияты) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн “Адабий окуу сабагында окуучулардын окурмандык ишмердүүлүгүн калыптандыруунун илимий-методикалык негиздери” деген темадагы диссертациясына И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин, Ж.Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетинин алдындагы педагогика илимдеринин доктору (кандидаты) окумуштуулук даражасын изденип алуу боюнча уюштурулган Д 13.23- 673 диссертациялык кеңешинин эксперттик комиссиянын мүчөсү – педагогика илимдеринин доктору, доцент Үкүева Бүшарипа Кожояровнанын

БҮТҮМҮ

Изденүүчү Абдухамидова Батмахан Абдуакимовнанын “Адабий окуу сабагында окуучулардын окурмандык ишмердүүлүгүн калыптандыруунун илимий-методикалык негиздери” - деген темадагы 13.00.02. — окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (кыргыз адабияты) адистигине ылайык педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациялык ишин карап чыгып, диссертация тууралуу төмөнкүлөрдү тастыктайм:

1.Диссертациялык кеңешке диссертацияларды коргоого кабыл алуу укугу берилген 13.00.02 окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (кыргыз адабияты) адистикке иштин дал келгендигин, диссертацияда 13.00.02 — окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (кыргыз адабияты) адистигинин паспортуна толугу менен жооп берүүчү Адабий окуу сабагында окуучулардын окурмандык ишмердүүлүгүн калыптандыруунун методикасы боюнча теориялык жана практикалык изилдөөлөрдүн жүргүзүлгөндүгүн.

2.Диссертацияда коюлган максаттар төмөндөгү милдеттерди аткаруунун негизинде чечилгендигин:

1. Адабий окуу сабагында окуучулардын окурмандык ишмердүүлүгүн калыптандыруунун тарыхын жана азыркы абалын, ааламдашуу доорундагы функцияларынын аныкталгандыгын.

2. Тема боюнча философиялык, педагогикалык, психологиялык эмгектерди методологиялык база катары үйрөнүлгөндүгүн.

3. Теориялык-методологиялык изилдөөлөрдүн концепциясына ылайык «окуу», «окурмандык ишмердүүлүк» түшүнүгүнө толукталган аныктамалар берилгендигин.

4. Адабий окуу предметинде окуучулардын окурмандык ишмердүүлүгүн калыптандырууда окутуунун талаптары, педагогикалык шарттары, принциптери, методдору, формалары аныкталгандыгын.

5. Окуучулардын окурмандык ишмердүүлүгүн калыптандыруунун методикасынын иштелип чыгып, алардын оптималдуу варианттары мектеп практикасына сунушталгандыгын.

6. Сунушталган методикалык ыкмалар, жолдор, каражаттар жана алардын эффективдүүлүгү педагогикалык тажрыйба аркылуу текшерилгендигин.

3. Алынган жыйынтыктардын илимий жаңылыгы төмөнкүлөр менен аныктала тургандыгын:

- Адабий окуу сабагында окуучулардын окурмандык ишмердүүлүгүн калыптандыруунун ыкмалары, жолдору, каражаттары тексттаануу, педагогика, психология, лингвистика илимдеринин заманбап жетишкендиктерине негизделип кыргыз педагогикасында алгачкы жолу иштелип чыгылгандыгы.

- Адабий окуу сабагында окуучулардын окурмандык ишмердүүлүгү проблемасынын табияты изилденип, аталган проблеманын изилдениш тарыхы такталгандыгы.

- Башталгыч класстардын окуу программаларында, окуу китептеринде окуучулардын окурмандык ишмердүүлүк проблемасы берилип, көрсөтүлгөндүгү.

- Окуучулардын окурмандык ишмердүүлүгү боюнча методисттердин, мугалимдердин тажрыйбалары анализденгендиги.

- Адабий окуу сабагында окуучулардын окурмандык ишмердүүлүгүн калыптандыруунун методикасы педагогикалык тажрыйбадан өткөрүлүп, натыйжалуу деп эсептелген жолдор жана ыкмалар практикага сунушталгандыгы.

4. Изилдөөнүн практикалык мааниси: Адабий окуу сабагында окуучулардын окурмандык ишмердүүлүгүн калыптандыруунун методикасы боюнча диссертанттын сунуштары мугалимдердин кесиптик компетенттүүлүктөрүн жогорулатууга, балдар жазуучуларынын чыгармачылыгын өркүндөтүүгө таасирин тийгизет жана окуу программаларын, окуу китептерин, методикалык колдонмолорду жакшыртууда, жогорку жана орто окуу жайларында курстук, дипломдук, магистрдик иштерди жаздырууда көмөк көрсөтөт.

5. Изилдөөнүн негизги мазмуну 53 эмгекте чагылдырылгандыгы:

Үч - Окуу-ченемдик документтерде, 6(алты) - Окуу китептеринде, 4-окуу хрестоматиясында, 13.(он үч) - Методикалык колдонмолор жана жумушчу дептерлерлеринде, 27(жыйырма жети) –илимий макалаларында.

6. Диссертациянын 4 бөлүмүндө жана андагы 13 параграфта диссертациянын үстүндө иштөөнүн этаптары, анын натыйжалары жана статистикалык маалыматтар камтылгандыгы.

Ар бир бап жыйынтыкталып, андан корутунду чыгарылып, изилдөөнүн соңу жалпы жыйынтык жана сунуштар менен тыянакталган. Колдонулган адабияттардын тизмеси берилген.

Албетте, ар кандай иште мүчүлүштүктөр болоору законченемдүү көрүнүш, андыктан менин баамымда алар төмөнкүлөр:

1) айтылган ойду кайталоолорго жол берилген, мисалы, “компетенттүүлүк”, “окурмандык” менимче, көп колдонулган; 2) баптардын көлөмдөрү да ар түрдүү, алсак, 2-бап башка баптарга салыштырмалуу– көлөмү кыска ; 3) орфографиялык, пунктуациялык жана стилистикалык каталарга жол берилген.

7. Жетектөөчү мекемени, расмий оппоненттерди дайындоо боюнча сунуштун негиздүүлүгү

Биринчи расмий оппонент катары адабиятты окутуунун теориясы менен практикасы боюнча адис педагогика илимдеринин доктору, профессор С.Т.Батаканованы сунуш кылат (13.00.02). К.И.Скрябин атындагы Кыргыз улуттук агрардык университетинин Мамлекеттик тил жана тарбия иштери боюнча проректору. Анын эмгектери: 1.Мектепте көркөм чыгармаларды талдоонун илимий-педагогикалык негиздери: Монография. –Б.: Кут Бер, 2010. – 286 б. 2. Драмалык чыгармаларды окутуунун технологиясы: Монография. -Б.: Кут бер, 2013. – 296 б. 3.Адабиятты окутуунун усулдары менен ыкмалары: Окуу-методикалык колдонмо. –Б.: Кут бер, 2013. – 53 б. 4. Көркөм чыгармаларды талдоого окуучулардын кабыл алуусун даярдоо: Окуу-методикалык колдонмо. -Б.: Кут бер, 2014. -32б. 5.Көркөм чыгармаларды окутуунун методикасы: Монография. -Б.: Кут бер, 2014. -415 б., 6.Окутуунун салттуу методдору жана инновациялык технологиялары: Окуу курал. -Б.: Кут бер, 2021. -60 б. 7.Окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы: КР Жогорку аттестациялык комиссисынын Бюллетени, №2, Sprint, 2022, 62-66-бб. 8.Эпикалык чыгармаларды окутуунун технологиялары: Окуу курал. -Б.: Кут бер, 2022. -40 б. 9.Жаштарды руханий-адеп-ахлактыкка тарбиялоодо Каныкейдин образынын мааниси: Alatoo Academic studies. -Б.: 2022. - №3. С.243-252. Кыргыз адабиятын окутуунун методикасы. Окуу курал. -Б.: ББЖИМ, 2023, -462 б.

Экинчи расмий оппонент катары адабиятты окутуунун теориясы менен практикасы боюнча адис педагогика илимдеринин доктору, профессор С.С. Сакиеваны сунуш кылат (13.00.02). Б.Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик университетинин педагогика, психология жана окутуунун технологиялары кафедрасынын профессору. Анын эмгектери: 1. Башталгыч мектепте адабий окууга үйрөтүүнүн методикасы: теориясы жана практикасы: Монография. -Б., 2017. -15,5 б.т. 2. Башталгыч мектепте эне тилин окутуунун методикасы боюнча окуу куралы. - Б., 2017. -13,5 б.т. 3. Башталгыч класстарда сөз өстүрүүнүн изилдениши, тажрыйбасы: Alatoo Academic studies. -Б., 2020. -№2. -27-35 бб. 4. Башталгыч мектепте адабий окууга үйрөтүүнүн методикасынын изилдениши: Alatoo Academic studies. -Б., 2020. - №3. -158-166 бб. 5. Кыргыз адабияты окуу китептерине арналган эмгектердин тажрыйбасы: Вестник МУК, - Б., 2021, -№1. -120-125 бб. 6. Каратай Сартбаевдин кол жазма сулуулугуна арналган эмгектери жөнүндө: И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин ЖАРЧЫСЫ. Атайын чыгарылыш, - Б., 2021. - 43-48 бб. 7. Руханий тарбия берүүдө балдар адабиятынын учурдагы абалы

жана келечеги: Ош мамлекеттик университетинин жарчысы, -Б., 2021, -№2 - 490-495 бб. 8. Исследование методики преподавания кыргызского языка в начальных классах: Интернаука, Москва, 2021. -№6 (48). -17-24 бб.

Үчүнчү расмий оппонент катары кыргыз адабиятынын теориясы боюнча адис филология илимдеринин доктору, профессор С.И.Искендерованы сунуш кылат (10.01.01 (кыргыз адабияты). К.Карасаев атындагы Бишкек мамлекеттик университетинин Үзгүлтүксүз жана аралыктан билим берүү институтунун педагогикалык билим берүү жана инновациялык технологиялар кафедрасынын башчысы. Анын эмгектери: 1. Художественная концепция человека в прозе Н. Байтемирова: Монография. – Б.: 1997. 2. XX кылымга чейинки кыргыз адабияты жана фольклорунун карым-катышынын айрым маселелери: Монография. – Б.: 2005. 3. XX кылымдагы кыргыз адабияты жана фольклорунун айрым маселелери: Монография. – Б.: 2005. 4. Жеке чыгармачылык менен көркөм мурастын айкалышы: Монография. – Б.: 2010. 5. Фольклордук поэтика жана жазма адабият: Монография. – Б.: 2015. 6. Интерпретация образа эпического героя в кыргызской письменной поэзии. Наука, техника и образование. – Москва. – 2016. - №2 (20), – с.127-132. 7. Башталгыч мектеп окуучуларын көркөм текст үстүндө иштөөгө үйрөтүүдөгү негизги маселелер: БМУ жарчысы. – 2022. - №2 (48). – 51-54 бб. 8. Cengiz Aytmatovun Cemile eserini tekrar okuyunca. BozkIrIn uyanIsI Cengiz Aytmatov. I-II китеп. II китепте. – Ankara: – 2020. – 80-88 бб.

8. Жетектөөчү мекеме

А.Мырсабеков атындагы Ош мамлекеттик педагогикалык университетинин башталгыч, мектепке чейинки билим берүүнүн теориясы жана усулу, кыргыз тили жана адабияты кафедралары. Ал жерде иштегендер:

1. Зулуев Б.Б. - педагогика илимдеринин доктору, профессор (13.00.01);

2. Саттарова А.Т (ОшТУдан чакырылат) педагогика илимдеринин доктору (13.00.02);

3. Нурумбетов Б.А., тарых илимдеринин доктору, профессор (07.00.02);

4. Таиров М.М. - физика-математика илимдеринин доктору, профессор (01.01.06);

5. Касымбеков Э.А.- педагогика илимдеринин кандидаты, доцент (13.00.01);

9. 6. Миңбаева К.Б. - педагогика илимдеринин кандидаты, доцент (13.00.02);

7. Байышова Г.Ж. - педагогика илимдеринин кандидаты, доцент (13.00.02);

8. Даминова И.Д. - педагогика илимдеринин кандидаты, доцент (13.00.01);

9. Шербаета Ж.Р. - педагогика илимдеринин кандидаты (13.00.02);

10. Акматова Ч.А.- педагогика илимдеринин кандидаты (13.00.02);

11. Мадраимов С. - педагогика илимдеринин кандидаты, доцент (13.00.02);

12. Арынбаев Э.К. - педагогика илимдеринин кандидаты, доцент (13.00.02);

13. Абдывасиева З. - педагогика илимдеринин кандидаты, доцент (13.00.02);

14. Турдубаева К.Т. - педагогика илимдеринин кандидаты, доцент (13.00.02)

Абдухамидова Батмахан Абдуакимовнанын 13.00.02 – окутуу жана тарбиялоонун теориясы жана методикасы (кыргыз адабияты) адистиги боюнча педагогика илимдеринин доктору окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн «Адабий окуу» сабагында окуучулардын окурмандык ишмердүүлүгүн калыптандыруунун илимий-методикалык негиздери» аттуу диссертациялык иши башталгыч мектептерде адабий окуу сабагында окуучулардын окурмандык ишмердүүлүгүн калыптандыруунун илимий-методикалык негиздери боюнча актуалдуу темага арналган, өз алдынча иштелген, логикалык жактан толук бүткөн, илимий-теориялык жана практикалык-колдонмолук мааниге ээ болгон, мындай иштерге коюлган талаптарга жооп берген эмгек катары бааланат.

Диссертациялык кеңештин эксперти сунуш кылынган документтерди карап чыгып, И.Арабаев атындагы КМУнун, Ж.Б.Аласагын атындагы КУУнун алдындагы Д 13.23.673 диссертациялык кеңешине 13.00.02 – окутуу жана тарбиялоонун теориясы жана методикасы (кыргыз адабияты) адистиги боюнча педагогика илимдеринин доктору окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн Абдухамидова Батмахан Абдуакимовнанын «Адабий окуу» сабагында окуучулардын окурмандык ишмердүүлүгүн калыптандыруунун илимий-методикалык негиздери» деген темадагы диссертациялык ишин кабыл алууну сунуш кылат.

Эксперт:

Үкүева Б.К. п.и.д, доцент

П.и.д., доцент Б.К.Үкүеванын кол тамгасын тастыктаймын.

Кадрлар бөлүмүнүн башчысы:

Г.Т.Турдубаева